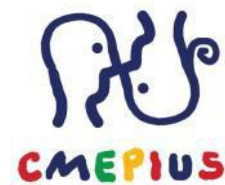

Poročilo o
raziskavi
maj 2019

Ekonomski učinki programa Erasmus+ na slovensko gospodarstvo

Jan Kluge
Alexander Schnabl

Raziskavo je naročil
Center RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja (CMEPIUS).

INSTITUT FÜR HÖHERE STUDIEN
INSTITUTE FOR ADVANCED STUDIES
Vienna

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID=302199296
ISBN 978-961-6628-57-0 (epub)
ISBN 978-961-6628-58-7 (pdf)

Prevod

Leemeta, d. o. o.

Avtorja

Jan Kluge, Alexander Schnabl

Naslov

Ekonomski učinki programa Erasmus+ na slovensko gospodarstvo

Podatki za stik

T +43 1 59991-225

E kluge@ihs.ac.at

Institut für Höhere Studien – Inštitut za napredne študije (IHS)

Josefstädter Straße 39, A-1080 Vienna

T +43 1 59991-0

F +43 1 599 915 55

www.ihs.ac.at

ZVR: 066207973

Po svojih najboljših močeh smo si prizadevali, da bi bile vse informacije v tej publikaciji točne in zanesljive. Kljub temu je vsebina v celoti zagotovljena brez kakršnega koli jamstva. IHS ni odgovoren za vsebino ali prispevke v tem poročilu.

Povzetek

Program Erasmus+ spodbuja mednarodno mobilnost učencev, dijakov, študentov, učiteljev in drugega izobraževalnega osebja na različnih področjih izobraževanja in usposabljanja. Program ima pomembno vlogo tudi v Sloveniji. V njem je leta 2018 sodelovalo nekaj tisoč večinoma mladih ljudi, ki so bodisi prišli v Slovenijo ali pa so iz nje odšli ('prihajajoči' in 'odhajajoči' udeleženci). Čeprav glavni cilji programa Erasmus+ niso ekonomski, zaradi gibanja ljudi v Evropi pride do finančnih tokov med državami, kar povzroča tudi gospodarske in davčne učinke.

Slovenska nacionalna agencija CMEPIUS je pri Inštitutu za napredne študije (IHS) na Dunaju naročila raziskavo učinkov programa Erasmus+ na slovensko gospodarstvo, zlasti na bruto dodano vrednost (BDV), stopnjo zaposlitve in davčne prihodke. Rezultate lahko povzamemo z naslednjimi podatki:

- Leta 2018 je v Sloveniji vsaj nekaj časa bivalo 8.747 prihajajočih udeležencev programa. Največ je bilo študentov, udeleženih v terciarnem¹ izobraževanju, tem pa sledijo učenci v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja. Njihova glavna destinacija je bila Ljubljana. Polovica vseh prihajajočih udeležencev je bila iz Španije, Nemčije, Francije, s Hrvaške, Poljske, Češke in iz Italije.
- V letu 2018 so prihajajoči udeleženci za bivanje v Sloveniji porabili 11,4 milijona evrov, iz česar so izvzeti potni stroški. Skupni učinek na BDV, ki izhaja iz tega, znaša skoraj 15,7 milijona evrov. Ker pa je treba različno blago in storitve uvažati iz drugih držav, je dejanska vrednost tega učinka v Sloveniji znašala le 9,7 milijona evrov.
- Program Erasmus+ spodbuja pretok ljudi v obe smeri. Leta 2018 je tako Slovenijo za določen čas zapustilo 7.153 udeležencev. To je v državi povzročilo vrzel na področju izdatkov v vrednosti približno 5,7 milijona evrov. To zmanjšanje je treba upoštevati pri izračunu ekonomskih učinkov. Popravljeni učinek BDV za Slovenijo se tako zmanjša na 5,8 milijona evrov.
- Pri določanju končnega učinka je treba upoštevati tudi plačila za organizacijsko podporo, ki jih slovenske izobraževalne ustanove prejmejo za vodenje odhodnih mobilnosti. Vrednost podpore je bila 1,7 milijona evrov. Če jo prištejemo v računico, učinek na domačo BDV tako znaša 7,8 milijona evrov.
- BDV v višini 7,8 milijona evrov, ki jo je mogoče pripisati programu Erasmus+, podpira 194 delovnih mest v Sloveniji, od tega 47 neposredno v izobraževalnem sektorju. Davčni učinki prispevajo 3,1 milijona evrov v davkih in prispevkih za socialno varstvo.
- Sektorji, ki imajo od programa Erasmus+ največ koristi, so izobraževalne storitve, ponudniki kratkoročnih in dolgoročnih nastanitev udeležencev v državi gostiteljici ter področji prometa in trgovine.

¹ Pod terciarno izobraževanje razumemo višje- in visokošolsko izobraževanje.

Kazalo

Povzetek.....	3
Kazalo.....	4
1 Ozadje.....	1
2 Metoda.....	2
3 Program Erasmus+ v Sloveniji.....	3
3.1 Prihajajoči udeleženci.....	3
3.1.1 Splošne ugotovitve.....	3
3.1.2 Struktura izdatkov prihajajočih udeležencev.....	6
3.2 Odhajajoči udeleženci.....	8
3.2.1 Splošne ugotovitve.....	8
3.2.2 Struktura izdatkov odhajajočih udeležencev.....	9
3.3 Drugi vidiki programa Erasmus+, ki jih je treba upoštevati.....	10
4 Rezultati.....	11
4.1 Učinki prihajajočih udeležencev.....	11
4.2 Učinki prihajajočih udeležencev, zmanjšani za učinke odhodov.....	12
4.3 Učinki prihajajočih udeležencev, zmanjšani za učinke odhodov in organizacijsko podporo.....	12
4.4 Sektorji, ki imajo največ koristi od programa.....	13
4.5 Terciarno izobraževanje in ostale stopnje izobraževanja.....	1
4.6 Kratka primerjava z avstrijsko raziskavo.....	2
5 Zaključek.....	3
6 Seznami.....	4
6.1 Seznam slik.....	4
6.2 Seznam preglednic.....	4
6.3 Bibliografija.....	5
7 Dodatek.....	6

1 Ozadje

Kljub večnemu skepticizmu do Evropske unije je program Erasmus+ že od nekdaj priljubljen del razpoložljivih mehanizmov, saj je zaradi njega mogoča zares pozitivna evropska izkušnja za mlade z vseh delov Evropske unije. Komisija je zato program Erasmus iz preprostega programa izmenjave študentov pretvorila v program Erasmus+ z integracijskim konceptom, v katerega so vključene različne vrste pobud na področjih izobraževanja, usposabljanja in športa ter programov za mlade. V program niso vključene le države članice Evropske unije, temveč tudi cela vrsta partnerskih držav po vsem svetu. Glede na vpliv, ki ga ima program na družbo, in njegovo simbolno utelešenje ideje o združenih Evropi se zdi proračun precej smiseln. Evropska unija, ki je za celotno obdobje 2014–2020 načrtovala znesek v višini 16,5 milijarde evrov, si zdaj prizadeva finančna sredstva za obdobje do leta 2027 občutno povečati.²¹

Glavni cilji programa Erasmus+ so socialno-ekonomski, saj spodbuja dejavnosti na področju izobraževanja in usposabljanja in je pomemben temelj za doseganje cilja prostega in učinkovitega pretoka delovne sile v Evropski uniji.

Program Erasmus+ pa ima poleg glavnih ciljev tudi stranske učinke na gospodarskem področju, saj gre zaradi njega denar iz proračuna Evropske unije v žepu udeležencev in nazaj v države članice, ki jih gostijo. Udeleženci nepovratna sredstva, najverjetneje pa tudi nekaj lastnih prihrankov, kot prihajajoči udeleženci porabijo v državi gostiteljici, po drugi strani pa v tem času v svojih matičnih državah kot odhajajoči udeleženci ne porabijo veliko. Tako pretok ljudi med državami v Evropski uniji povzroča merljive učinke na celo vrsto gospodarskih dejavnosti.

Ta raziskava, ki jo je naročila slovenska nacionalna agencija CMEPIUS, izvedel pa Inštitut za napredne študije (IHS) z Dunaja (Avstrija), naj bi ocenila tovrstne gospodarske in davčne učinke na slovensko gospodarstvo. IHS je pred tem že izvedel podobno raziskavo za avstrijsko nacionalno agencijo OeAD (glej KLUGE ET AL. (2018)). S pomočjo analize *input-output* je bilo ugotovljeno, da so izvedene mobilnosti v letu 2014 imele velik učinek na (neto) dodano vrednost v višini 12,4 milijona evrov (dohodni učinek, prilagojen glede na odhodni učinek), kar je omogočilo podporo skoraj 200 delovnim mestom v Avstriji.

Pri pričujoči raziskavi smo avstrijsko različico uporabili kot osnovo in jo poskušali preslikati v slovensko okolje. V naslednjem poglavju je pojasnjena metodologija, nato pa so prikazani še podatki in predpostavke, potrebni za izračun rezultatov. V poglavju 4 so prikazani in interpretirani rezultati, zadnje poglavje pa vsebuje zaključek.

² Spletna stran: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3948_en.htm.

2 Metoda

Za izračun ekonomskih učinkov programa Erasmus+ na slovensko gospodarstvo smo uporabili analizo *input-output*. Metoda temelji na delu ekonomista Vasilija Leontijeva iz leta 1936, v katerem je gospodarstvo opredeljeno kot sistem sektorjev, ki absorbirajo in izvajajo pretok blaga in storitev. Osrednja predpostavka njegovega dela je bila, da primarno povpraševanje povzroča nadaljnje zahteve po vmesni potrošnji. Ta vmesna potrošnja poteka na domačem trgu ali v tujini in ustvarja niz nadaljnjih vmesnih nakupov v celotni verigi dodane vrednosti.

Z analizo *input-output* je mogoče izračunati *neposredno*, *posredno* in *inducirano* bruto dodano vrednost (BDV), učinke na zaposlovanje in davčne učinke, ki jih povzroča povpraševanje po posameznem blagu ali storitvah. *Neposredni* učinki nastanejo z izdatki v posameznem gospodarskem sektorju, npr. pri vrednotenju nekega naložbenega projekta v panogi x. Izdatki, ki so pomembni za pričujočo raziskavo, pa ne nastanejo v posameznem sektorju ali podjetju, temveč gre za izdatke pri potrošnji prihajajočih posameznikov v sklopu programa Erasmus+, ki se stekajo v različne sektorje (npr. trgovina, najem/oddaja nepremičnin ali prevozne storitve). Zato v tem primeru ni neposrednih učinkov. Več povpraševanja v številnih sektorjih vodi do večjega zaposlovanja in nakupa več vmesnih proizvodov. Posledično morajo tudi dobavitelji teh podjetij zaposliti več ljudi, povečati vmesno potrošnjo itd. Ti učinki so *posredni*. Da bi zadostili dodatnemu povpraševanju, morajo akterji iz sektorjev v verigi dodane vrednosti opraviti več naložb, novi zaposleni pa svoj dohodek namenijo lastni porabi. Ti učinki se imenujejo *inducirani* učinki (*z investicijami in tozadevno potrošnjo*).

Za to vrsto analize so potrebne podrobno opredeljene preglednice *input-output*, v katerih so prikazane povezave med posameznimi sektorji v gospodarstvu. Preglednice s tovrstnimi izračuni, ki so del nacionalnih računov, zagotavlja Statistični urad RS (2018A). Urad zagotavlja tudi informacije o tem, katero blago in katere storitve so proizvedeni doma ter kateri so kupljeni na tujih trgih. Tako lahko razločimo med deležem izdatkov, ki ostanejo v Sloveniji, in deležem tistih, ki v nekem trenutku odtečejo v tujino v zameno za uvoženo (vmesno) blago in storitve.

Za kvantifikacijo ekonomskih učinkov programa Erasmus+ v Sloveniji smo uporabili analizo *input-output*, na koncu pa oblikovali poročilo o učinkih programa na BDV, učinkih na zaposlovanje in davčnih učinkih, prav tako pa o sektorjih po klasifikaciji NACE, ki imajo od programa največ koristi.³

³ NACE = Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne.

3 Program Erasmus+ v Sloveniji

Slovenija se je v program Erasmus vključila leta 1999 in tako postala njegova partnerska država še pred svojim vstopom v Evropsko unijo leta 2004. Od takrat se je stopnja udeležbe tako prihajajočih kot odhajajočih udeležencev močno povečala. Za obravnavano raziskavo sta pomembni obe vrsti mobilnosti. Prihajajoči študenti in zaposleni porabijo denar v Sloveniji, in sicer za nastanitev, hrano, prevoz ali študijske obveznosti, odhajajoči udeleženci pa svoj denar odnesejo v tujino. Zato je za izračun ekonomskih in davčnih učinkov bistvenega pomena poznavanje same izvedbe programa Erasmus+ v Sloveniji. Pri tem so pomembna naslednja vprašanja: Koliko udeležencev je v posameznem letu prišlo v Slovenijo in koliko jih je Slovenijo zapustilo? Koliko denarja porabijo udeleženci in za kaj ga porabijo?

Odgovori na ta vprašanja, ki jih je mogoče razložiti kot 'vhodne podatke' za našo analizo *input-output*, so predstavljeni v naslednjem poglavju. Nekateri od potrebnih vhodnih podatkov temeljijo na uradnih statističnih podatkih, povzetih po zbirki podatkov, ki nam jo je zagotovil CMEPIUS, ali podatkih, ki so dostopni iz javnih evidenc Statističnega urada RS; ostali vhodni podatki morajo nujno biti v skladu s smiselnimi predpostavkami. Da bi zagotovili verodostojnost rezultatov te raziskave, bodo zlasti omenjene predpostavke opisane kar se da natančno.

V programu Erasmus+ so sicer številne vrste različnih dejavnosti, obseg raziskave pa je omejen na Ključni ukrep 1 (Mobilnost posameznikov) in Ključni ukrep 2 (Sodelovanje za inovacije in izmenjavo dobrih praks), v katera je zajeta velika večina mobilnosti. Manjši Ključni ukrep 3 (Podpora za reformo politik), pobude za odličnost, kot so dejavnosti Jean Monnet in ukrepi na področju športa, niso vključeni v to raziskavo.

V dogovoru s CMEPIUS-om smo za ustrezno opazovalno obdobje določili leto 2018. Pri tem smo upoštevali vsak dan, ki so ga mednarodni udeleženci programa preživeli v Sloveniji leta 2018 (pa tudi dneve, ki so jih udeleženci iz Slovenije v istem obdobju preživeli v tujini).

3.1 Prihajajoči udeleženci

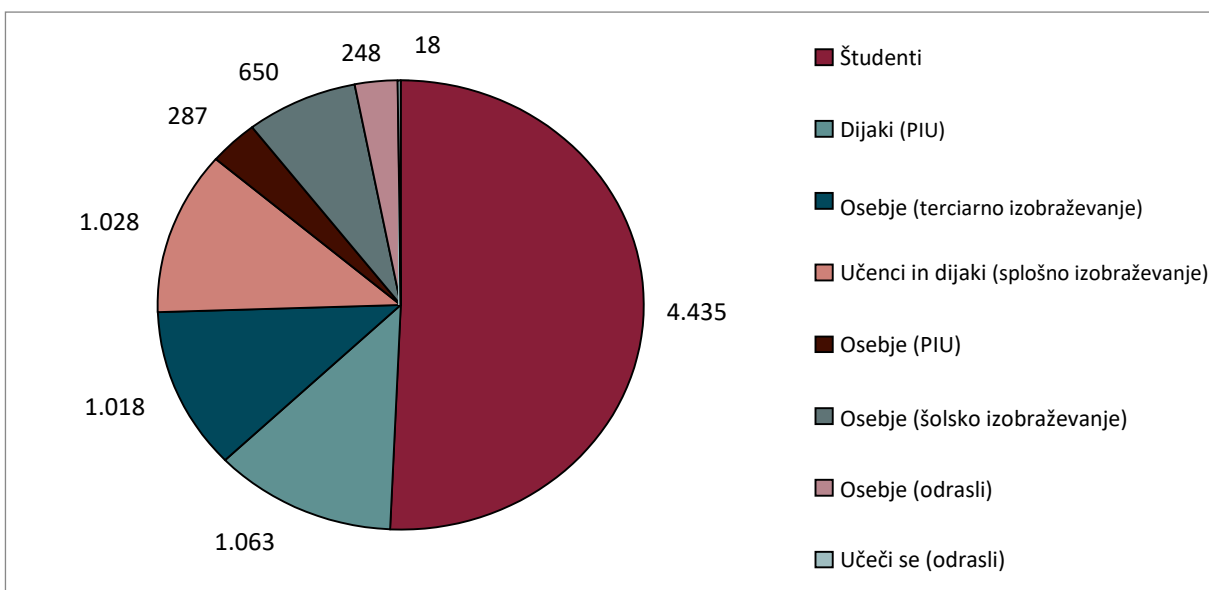
3.1.1 Splošne ugotovitve

Kar 8.747 udeležencev programa Erasmus+ je leta 2018 vsaj nekaj časa preživelo v Sloveniji.⁴ V grobem jih lahko razvrstimo v učeče se in učitelje ter drugo izobraževalno osebje na štirih področjih: šolsko izobraževanje, poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje (kratica: PIU), terciarno izobraževanje in izobraževanje odraslih. Slika 1 prikazuje posamezne številke na področju prihodov za naštetih osem vrst mobilnosti. Približno polovica jih je bila študentov v terciarnem izobraževanju, sledile pa so tri skupine: dijaki v PIU, dijaki ter zaposleni v terciarnem izobraževanju. Posledično je največji vpliv programa Erasmus+ (zelo verjetno iz zgodovinsko pogojenih razlogov) moč zaslediti na področju terciarnega izobraževanja, izobraževanje in

⁴ Vključeni so vsi udeleženci, ki so v Sloveniji leta 2018 preživeli vsaj en dan. Nekateri od njih so morda začeli bivati v Sloveniji že leta 2017, nekateri pa so se morda vrnili šele leta 2019. Šteli bomo le dneve med januarjem in decembrom 2018.

usposabljanje odraslih pa ima le manjšo vlogo. Posamezne skupine prihajajočih udeležencev se med sabo močno razlikujejo glede na to, kako pridejo v Slovenijo: večina študentov, predavateljev in udeležencev v PIU pride individualno, in sicer v sklopu mobilnosti (Ključni ukrep 1). Dijaki (večinoma mladoletni) pa v okviru Strateških partnerstev (Ključni ukrep 2) prihajajo v skupinah skupaj s svojimi učitelji, da bi se udeležili vnaprej organiziranih programov izmenjav.

Slika 1: Struktura prihajajočih udeležencev po tipu in področju izobraževanja

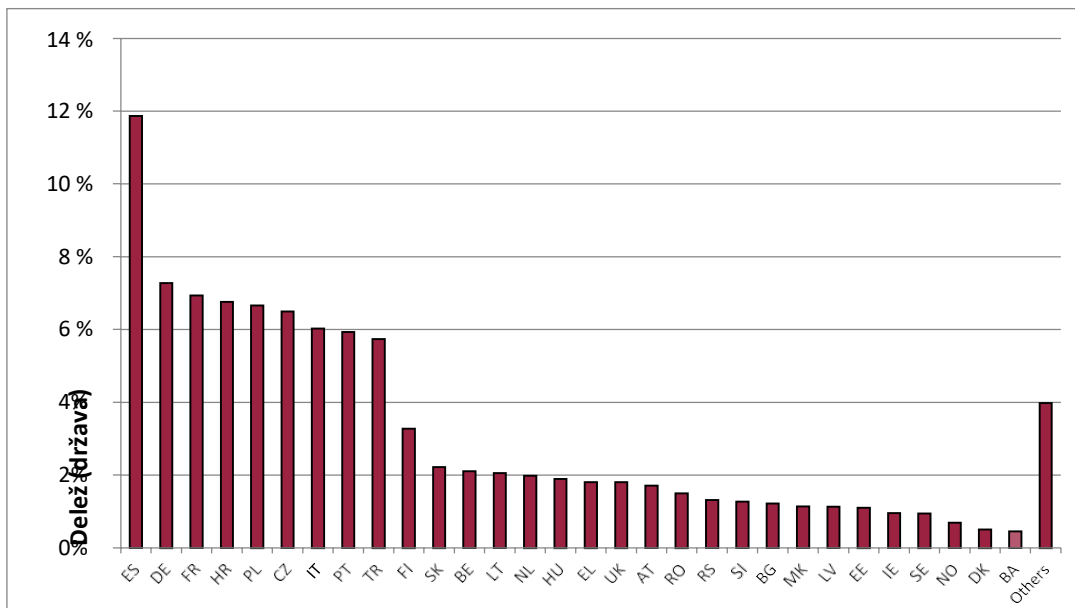

Vir: IHS, CMEPIUS.

Slika 2 prikazuje, od kod prihaja večina udeležencev. Očitno je Slovenija zelo priljubljena pri Špancih, saj je bilo približno 12 odstotkov vseh prihodov v letu 2018 iz španskih izobraževalnih ustanov. Tudi vzhodnoevropske ustanove so poslale veliko udeležencev; deleži Hrvaške, Poljske in Češke so bili vsi po 7 odstotkov. Skoraj 6 odstotkov udeležencev je prišlo iz Turčije, države, ki sicer ni v EU, vendar sodeluje v programu Erasmus+. Tudi nekaj partnerskih držav je v Slovenijo poslalo precejšnje število udeležencev, npr. Republika Srbija (1,3 odstotka) in Severna Makedonija (1,1 odstotka).

Polovica tujih udeležencev programa Erasmus+ je prišla v Osrednjeslovensko statistično regijo (večinoma v Ljubljano), četrtnina pa v Podravske regijo (večinoma v Maribor). Ostali prihodi so razporejeni po vsej državi. Mobilnost v terciarnem izobraževanju je nujno povezana z večjimi univerzitetnimi mesti, bi pa lahko pri vseh drugih vrstah prihodov v sklopu programa Erasmus+ udeleženci izbrali tudi bolj podeželske lokacije, saj so podjetja (npr. za učence v PIU) ali šole (osnovne in srednje) na voljo po vsej Sloveniji.

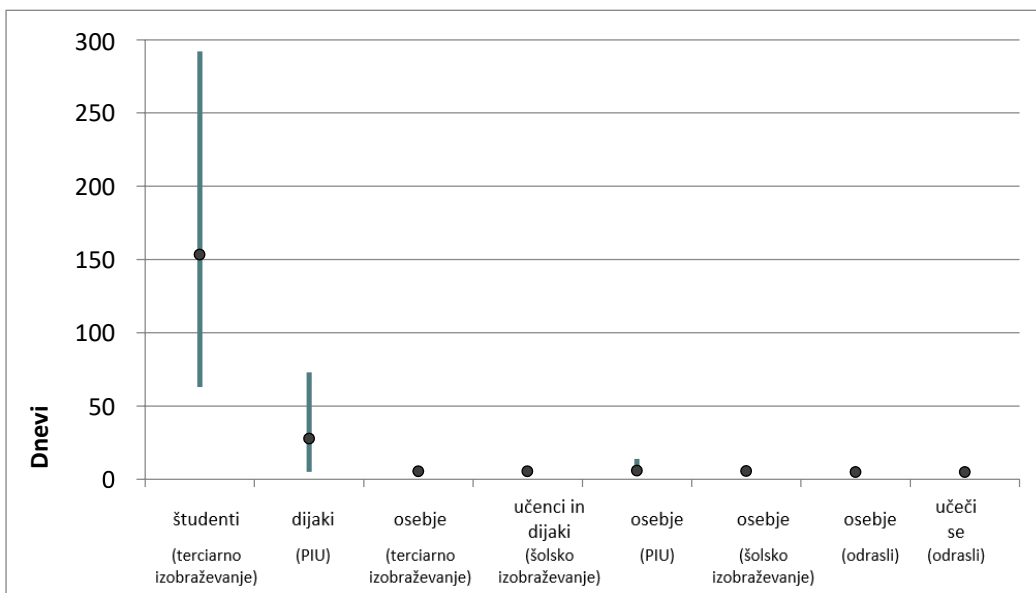
Slika 2: Deleži prihajajočih udeležencev po državah, iz katerih prihajajo

Vir: IHS, CMEPIUS.

Dolžina bivanja (merjena samo v letu 2018) se je močno razlikovala glede na posamezne skupine. Trajala je vse od enega dneva do celega leta. Bivanje je v povprečju trajalo 52 dni. Skupno obdobje, preživeto v Sloveniji v okviru programa Erasmus+, znaša 1.251 oseb-let. Slika 3 kaže, da so se vrste udeležencev glede na trajanje bivanja med sabo močno razlikovale.

Slika 3: Povprečna dolžina bivanja v Sloveniji (po skupinah)

Vir: IHS, CMEPIUS. **Opomba:** S pikami so označena posamezna sredstva, s črtami pa je prikazan razpon od 5 % do 95 % percentila. Trajanje ni bilo prilagojeno na leto 2018, saj bi to povzročilo izkrivljeno sliko. Pri ekonomskih izračunih pa so bila izključena vsa prekrivanja med obdobji 2017/2018 in 2018/2019.

Ugotavljamo, da je daljše trajanje mobilnosti mogoče zaslediti le pri študentih. Večina jih ostane ves semester ali celo dlje, v povprečju pet mesecev. Najkrajši čas bivanja študentov (po predpisih programa Erasmus+) je dva meseca. Vsi drugi udeleženci ostanejo v državi gostiteljici veliko krajši čas. Večina dijakov v PIU ostane do nekaj mesecev, nihče od preostalih udeležencev (vključno z učitelji) pa v Sloveniji ni preživel več kot nekaj dni.

3.1.2 Struktura izdatkov prihajajočih udeležencev

Precej očitno je, da se prihajajoči udeleženci, ki v Sloveniji ostanejo dlje časa, močno razlikujejo od tistih, ki v državi preživijo le nekaj dni. Prvi si v Sloveniji uredijo prebivališče; mnogi od njih razdrejo najemne pogodbe v domovini, sklenejo različna zavarovanja v Sloveniji ali pa s seboj pripeljejo celo svoje otroke. Po drugi strani pa tisti, ki tu bivajo le krajši čas, prenočijo v hotelu in se prehranjujejo v restavracijah, s čimer se zelo približajo potrošniškemu vedenju turistov. Poleg tega se lahko pojavijo razlike med posameznimi vrstami prihajajočih posameznikov, npr. med dijaki in profesorji, saj se njihova finančna sredstva in preference močno razlikujejo.

Z ugotovitvijo iz zadnjega poglavja, torej da le tisti, ki so udeleženi v terciarnem izobraževanju ter PIU, v času svoje mobilnosti v Sloveniji ostanejo dlje časa (opredeljeno kot: *dlje kot 30 dni*)⁵, je sklep o njihovih izdatkih precej enostavnejši. Študente in dijake v PIU lahko obravnavamo kot med seboj zelo podobni skupini glede na starost, finančna sredstva in potrošniške preference. Zato predvidevamo, da ravnajo skladno s potrošniškim vedenjem, zabeleženim v zbirki EUROSTUDENT VI⁶, v kateri je zbran širok nabor informacij o socialno-ekonomskem položaju študentov v Evropi. Po tamkajšnjih navedbah študenti v Sloveniji, ki ne živijo s starši in ki niso domačini, temveč mednarodni študenti, v povprečju porabijo 515,10 evra na mesec. To je nekoliko manj od tega, kar porabijo domači študenti (543,20 evra), znesek pa zajema predvsem življenjske stroške in v manjšem obsegu tudi delež stroškov, povezanih s študijem.

Preglednica 1 prikazuje, kako ti posamezniki porabijo denar. Ni presenetljivo, da študenti večino denarja porabijo za nastanitev, hrano in družabne ali prostočasne dejavnosti. Mednarodni študenti plačujejo precej več za nastanitev, saj so kratkoročni najemi dražji, vendar pa se zdijo v drugih pogledih nekoliko manj razsipni.

⁵ Čeprav se zdi ta razmejitevna vrednost nekoliko arbitrarna, na rezultate ne vpliva preveč. Posamezniki, ki v državi gostiteljici bivajo dlje kot nekaj dni, običajno ostanejo nekaj mesecev. Omenjeni dve skupini uspešno ločuje razmejitevna vrednost.

⁶ Spletna stran: <http://database.eurostudent.eu/>. Podatkovna baza se posodablja s podatki nacionalnih raziskovalnih inštitutov za visoko šolstvo. V primeru Slovenije sta to Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport ter Študentska organizacija Slovenije.

Preglednica 1: Mesečni izdatki študentov v Sloveniji

postavka	Vrste študentov	
	mednarodni	domači
Življenjski stroški		
nastanitev	185,00 €	164,60 €
hrana	109,90 €	113,40 €
prevoz	32,30 €	53,50 €
komunikacija	18,10 €	27,70 €
zdravje (npr. zdravstveno zavarovanje)	11,00 €	13,50 €
otroško varstvo	15,30 €	17,90 €
plačilo dolga (razen hipoteke)	5,00 €	14,30 €
družabne in prostočasne dejavnosti	39,30 €	44,30 €
drugi običajni življenjski stroški	53,10 €	52,70 €
Stroški študija		
šolnine	32,50 €	29,30 €
učno gradivo	10,50 €	9,10 €
drugi redni stroški, povezani s študijem	3,10 €	2,90 €
Σ	515,10 €	543,20 €

Vir: EUROSTUDENT VI, F.74–F.100. Opomba: Številke vključujejo zneske, ki jih 'plačajo drugi'. Raziskava je bila izvedena med aprilom in junijem 2016.

V raziskavi smo to strukturo izdatkov mednarodnih študentov uporabili za prihode v sklopu programa Erasmus+. Tak pristop vsekakor ni popoln, saj so v številke iz zbirke podatkov EUROSTUDENT vključeni študenti z vsega sveta, prihajajoči udeleženci programa Erasmus+ pa so večinoma samo iz Evrope in posledično morda v malo boljšem finančnem položaju. Po drugi strani pa imajo številne vzhodnoevropske države, od koder so prihajajoči udeleženci, nižje povprečne plače od Slovenije (glej sliko 2), zato je pričakovati, da bodo prihajajoči udeleženci iz teh držav v državi gostiteljici porabili precej manj kot povprečen evropski ali domači, slovenski študent. Posledično (in ker nimamo primernejšega vira podatkov) se držimo podatkov iz zbirke EUROSTUDENT in upoštevamo pričujočo strukturo izdatkov. Pri tem predvidevamo, da prihajajočim udeležencem programa Erasmus+ ni treba plačevati dolga slovenskim bankam. Prav tako so običajno oproščeni plačila vseh šolnin v državi gostiteljici, preostale potrebe pa morajo zadovoljiti v Sloveniji. Predvidevamo, da kategorije »družbene in prostočasne dejavnosti«, »drugi redni življenjski stroški« in »drugi redni stroški, povezani s študijem« sledijo splošnemu vzorcu končnega povpraševanja v Sloveniji, ki ga povzemamo iz uradnih preglednic *input-output* (glej Statistični urad RS (2018A)).

Pričakovati je, da so te predpostavke smiselne tako za študente terciarnega izobraževanja kot učence v PIU, ki ostanejo dlje kot 30 dni. Ker sta to edini skupini posameznikov, ki ostanejo tako dolgo, nam ni bilo treba obravnavati drugih vrst prihajajočih udeležencev, ki bi lahko imeli zelo različne strukture izdatkov (npr. učenci, učitelji ali profesorji).

Vseeno pa lahko krajša bivanja (do 30 dni) veljajo za vseh osem vrst prihodov. Kot smo že navedli, so za ta kratka bivanja značilne strukture izdatkov, ki so enake tistim pri turistih, ne glede na vrsto udeleženca (študenti, učitelji itd.). Njihova dnevna poraba denarja je zaradi dražje nastanitve veliko večja. Uporabili smo uradne statistične podatke o turizmu v Sloveniji in predpostavili, da udeleženci, ki ostanejo do 30 dni, porabijo v povprečju 98,73 evra na dan (glej Statistični urad RS (2018B)⁷, pri čemer gresta dve tretjini za nastanitev in hrano, pri ostalih izdatkih pa smo predvidevali, da sledijo splošnemu potrošniškemu vedenju v Sloveniji (še enkrat glej Statistični urad RS (2018A)). Glede na te predpostavke smo domnevali, da se je v letu 2018 v Slovenijo iz programa Erasmus+ nateklo 11,4 milijona evrov prihodkov. Dve tretjini se nanašata na izdatke tistih, ki so ostali več kot mesec dni.

3.2 Odhajajoči udeleženci

3.2.1 Splošne ugotovitve

Medtem ko prihajajoči udeleženci med bivanjem v državi gostiteljici trošijo denar in s tem generirajo gospodarske in davčne učinke, pa tisti udeleženci programa Erasmus+, ki za nekaj časa zapustijo svojo državo, odnesejo svoj denar v tujino in s tem zmanjšajo skupne učinke programa Erasmus+ za Slovenijo. Zato je pomembno, da to, podobno kot v poglavju 3.1, upoštevamo tudi pri teh udeležencih.

Iz uradnih podatkov CMEPIUS-a je razvidno, da je 7.153 posameznikov leta 2018 vsaj en dan preživel zunaj Slovenije. Njihova struktura je precej podobna strukturi prihajajočih udeležencev v Slovenijo, zato podatkov ne bomo še enkrat navajali. Kljub temu je moč zaznati nekaj razlik: pri odhajajočih udeležencih je delež študentov nekoliko manjši, več pa je udeležencev v PIU. Slednji v tujini ostanejo manj časa kot tuji udeleženci PIU v Sloveniji, odhajajoči študenti pa ostanejo nekaj dni dlje kot tuji prihajajoči študenti. Španska vez je očitno res močna – večina odhajajočih iz Slovenije gre namreč prav v Španijo.

⁷ To številko smo uporabili, čeprav vključuje tudi tiste, ki bivajo v kampih. Podatki o kampih morda res niso najbolj ustrezni za prihajajoče udeležence programa Erasmus+, vendar pa smo mnenja, da bi z osredotočanjem samo na hotelske turiste (ki porabijo približno 116 evrov na dan) ocenili tipične finančne zmogljivosti prihajajočih udeležencev v programu Erasmus+.

3.2.2 Struktura izdatkov odhajajočih udeležencev

Utemeljitev strukture izdatkov je tu popolnoma drugačna kot prej. V poglavju 3.1.2 nas je zanimalo, koliko denarja udeleženci zapravijo v državi gostiteljici (in za kaj ga zapravijo). Ko pa gre za udeležence, ki odidejo v drugo državo, nam ni treba vedeti, za kaj zapravijo denar med svojim bivanjem v Španiji, Nemčiji itd. Zanima nas le, katerih izdatkov med svojo odsotnostjo ne plačujejo več v svoji domovini. Jasno je, da udeleženci denar za hrano, oblačila, toaletne izdelke in podobne stvari porabijo tam, kjer trenutno prebivajo. Druge izdatke, na primer plačilo dolgov ali najemnine za stanovanje, morajo še naprej plačevati v svojih matičnih državah, čeprav so odsotni.

Tu lahko znova ločimo med dolgoročnimi vrstami mobilnostmi, ki veljajo samo za študente in udeležence PIU, ter kratkoročnim bivanjem, ki velja za vse. Izhodišče za naše premisleke o dolgoročnih mobilnostih so tisti izdatki, za katere v Sloveniji porabijo svoj denar tudi domači študenti. Podatki izhajajo iz raziskave EUROSTUDENT in so prikazani v desnem stolpcu preglednice 1 na strani 11. Nato lahko oblikujemo smiselne predpostavke o tem, kako se te postavke spreminjajo, ko študenti odidejo v tujino: če bivanje traja manj kot dva meseca, predvidevamo, da se bodo fiksni stanovanjski stroški (ne pa tudi stroški za elektriko, vodo itd.) še naprej plačevali v Sloveniji. Tudi stroški otroškega varstva, komunikacijskih pogodb, plačila dolgov in šolnin ter del stroškov prevoza (čeprav med odsotnostjo ni uporabljen noben slovenski javni prevoz, npr. zaradi mesečnih vozovnic) ostanejo v Sloveniji. Glavne postavke, ki jih moramo izločiti, so torej variabilni stroški nastanitve, hrana ter stroški družabnih in prostočasnih dejavnosti. Enak pojav smo pričakovali tudi pri odhodih v tujino, pri katerih ne gre za študente, vendar v tem primeru na višji ravni, saj imajo zaposleni višji življenjski standard kot študenti. Uporabili smo končni vzorec povpraševanja v Sloveniji (po podatkih Statističnega urada RS (2018A)) in opravili ustrezne zgoraj navedene kratkoročne prilagoditve.

Pri bivanju, daljšem od dveh mesecev (velja samo za študente), smo predpostavili, da se v Sloveniji plačujejo le dolgovi in šolnine. Preostalih izdatkov med dolgoročno odhodno mobilnostjo doma ni.

Tako smo predvidevali, da so udeleženci programa Erasmus+, ki so leta 2018 odšli iz Slovenije, svojo državo stali približno 5,7 milijona evrov, ki jih niso zapravili doma. Obseg tega zmanjšanja je precej manjši od zneska, ki so ga prihajajoči udeleženci porabili v istem obdobju ($\approx 11,4$ milijona evrov, glej poglavje 3.1.2). Razlog je v tem, da je bilo število prihodov večje in da odhajajoči udeleženci (predvsem takrat, ko na ciljni destinaciji ostanejo le nekaj dni) ne nehajo plačevati vseh svojih izdatkov v matični državi.

Tudi ta razmejitvena vrednost je arbitrarna. Vendar pa rezultati niso preveč občutljivi. Samo 0,4 odstotka vseh odhajajočih udeležencev programa, ki niso študenti, ostane v drugi državi več kot dva meseca. Nasprotno pa samo 0,3 odstotka vseh študentov, ki odidejo v drugo državo, ostane tam manj kot dva meseca (zaradi najkrajšega trajanja izmenjave v programu Erasmus+). V bistvu smo predpostavili, da vsi študenti ostanejo daljše časovno obdobje, vsi drugi pa so kratkoročni udeleženci.

3.3 Drugi vidiki programa Erasmus+, ki jih je treba upoštevati

Raziskava se osredotoča na mobilnost učencev, dijakov in študentov oziroma izobraževalnega osebja med Slovenijo in drugimi državami. Za vsako mobilnost, bodisi za prihajanje ali odhajanje, je potreben subjekt, ki udeleženca pošlje, in subjekt, ki udeleženca sprejme (npr. šole, univerze itd.). Pri tem morajo predvsem ustanove pošiljateljice opraviti precej organizacijskega dela, ki je deloma finančno poplačano v sklopu programa Erasmus+. Tako na primer višje- in visokošolske institucije prejmejo organizacijsko podporo v višini 350 evrov za posameznega študenta, ki odhaja iz države. Ta denar lahko na primer porabijo za zaposlovanje v svojih mednarodnih uradih za podporo udeležencem, ki jih zanima načrtovanje odhodne mobilnosti.

Tu se osredotočamo samo na organizacijsko podporo, zagotovljeno v okviru Ključnega ukrepa 1, saj je samo ta tesno povezan z izvajanjem posameznih mobilnosti. Ker gre pri večini mobilnosti v okviru Ključnega ukrepa 1 za študente ali udeležence PIU, ne preseneča, da je bila največja organizacijska podpora v letu 2018 izplačana višje- in visokošolskim ustanovam (≈ 969.000 evrov) ter poklicnim in strokovnim šolam (≈ 551.000 evrov). Približno 197.000 evrov je bilo namenjenih šolam in ustanovam za izobraževanje odraslih. Tako zaradi programa Erasmus+ v slovenski izobraževalni sektor letno priteče 1,7 milijona evrov. Ta denar, prav tako kot izdatki prihajajočih udeležencev programa Erasmus+, sproži gospodarske učinke in davčne učinke, zaradi česar je tudi vključen v naše izračune v poglavju 4.

Ker se v sklopu programa Erasmus+ ljudje navsezadnje selijo po vsej Evropi, se zdi samo po sebi umevno, da smo vključili tudi stroške prevoza. Nekateri udeleženci prejmejo nepovratna sredstva za potovanje, drugi pa ne. Ker v zgoraj omenjene postavke nismo vključili nobenih potnih stroškov, jih moramo dodati k skupnim izdatkom. Na žalost nimamo informacij o prevoznih sredstvih, s katerimi udeleženci potujejo v Slovenijo ali iz nje, zato smo prevozne stroške modelirali po precej poenostavljenem pristopu. Pri njem predvidevamo, da je vsak primer mobilnosti v Slovenijo ali iz nje povezan s celotnim izdatkom (povratna vozovnica) v višini 200 evrov; polovica tega zneska je predvidena za slovenski prometni sektor (50 odstotkov za zračni promet in 50 odstotkov za kopenski promet). Tako je 15.900 posameznikov, ki so sodelovali v programu Erasmus+ (pri čemer je bila Slovenija bodisi gostujoča država bodisi matična država), leta 2018 dodatno porabilo 1,59 milijona evrov v slovenskem prometnem sektorju.

4 Rezultati

Rezultati so predstavljeni v naslednjih poglavjih. Predstavitev se začne z ekonomskimi učinki prihajajočih udeležencev programa Erasmus+ v poglavju 4.1. Te številke je bilo treba popraviti glede na odhodne učinke, rezultati pa so predstavljeni v poglavju 4.2. Organizacijsko podporo slovenskim izobraževalnim ustanovam obravnavamo v poglavju 4.3. Panoge, ki imajo od programa največ koristi, so predstavljene v poglavju 4.4. Poglavje z rezultati se konča s kratko primerjavo naših ugotovitev z izsledki zgoraj omenjene avstrijske raziskave.

4.1 Učinki prihajajočih udeležencev

Rezultati prihajajočih udeležencev (vključno s potnimi stroški) so prikazani v preglednici 2. Izdatki mednarodnih udeležencev programa Erasmus+ v Sloveniji imajo skupni letni učinek na BDV v višini 15,7 milijona evrov. Vendar pa precejšen del tega denarja zaradi uvoza blaga in storitev odteče v druge države. Učinek na domači BDV za Slovenijo znaša 9,7 milijona evrov. Že po definiciji so neposredni učinki (kot že omenjeno v poglavju 2) enaki nič. Izdatki za potrošnjo prihajajočih udeležencev v sklopu programa Erasmus+ v različnih panogah v vrednostni verigi povzročajo posredne učinke v višini 10,8 milijona evrov (od tega 7,5 milijona evrov učinka doma). Višji prihodki in naložbe v slovensko gospodarstvo so zaradi učinkov potrošnje v sklopu prihajajočih udeležencev iz programa Erasmus+ povzročili učinke v znesku 4,9 milijona evrov (od tega 2,1 milijona evrov domačega učinka).

Preglednica 2: Gospodarski učinki prihajajočih udeležencev programa Erasmus+

	skupaj	... od tega		
		neposredni	posredni	inducirani
Bruto dodana vrednost (BDV) (v mio. €)	15,69	0	10,75	4,94
<i>Slovenija</i>	<i>9,67</i>	0	7,54	2,13
<i>druge države</i>	<i>6,01</i>	0	3,21	2,80
Učinek na zaposlovanje <i>(= delovna mesta na leto v Sloveniji)</i>	198	0	156	43
Davčni učinki (v mio. €)	4,04	0	3,09	0,95
davki in pristojbine	2,86	0	2,18	0,68
prispevki za socialno varstvo	1,18	0	0,91	0,27

Vir: IHS, 2019.

Učinek na stopnjo zaposlovanja v Sloveniji obsega 198 delovnih mest. Tako izdatki za potrošnjo prihajajočih udeležencev programa Erasmus+ podpirajo skoraj 200 domačih delovnih mest (in neopredeljeno število delovnih mest v tujini). Letni davčni učinki znašajo približno 4 milijone

evrov. Večina tega denarja se steka v Slovenijo prek davkov in dajatev, približno 1,2 milijona evrov pa so prispevki za socialno varstvo.

4.2 Učinki prihajajočih udeležencev, zmanjšani za učinke odhodov

Podatki, predstavljeni v zadnjem poglavju, so le hipotetični, saj ne vključujejo dejstva, da obstajajo tudi odhajajoči udeleženci programa, ki porabijo denar v tujini in niso več na voljo za domačo porabo v Sloveniji. S tem se rezultati zmanjšajo (čeprav se potni stroški pri odhodih v tujino deloma stekajo tudi v slovenska podjetja). Prilagojene številke so prikazane v preglednici 3. Učinek na domačo BDV je tako 5,8 milijona evrov, kar pomeni podporo 132 delovnim mestom v Sloveniji. Davčna donosnost se zmanjša na 2,3 milijona evrov.

Preglednica 3: Ekonomski učinki prihajajočih udeležencev, zmanjšani za učinke odhodov v sklopu programa Erasmus+

	skupaj	... od tega		
		neposredni	posredni	inducirani
Bruto dodana vrednost (BDV) (v mio. €)	9,65	0	6,54	3,11
<i>Slovenija</i>	5,78	0	4,45	1,32
<i>druge države</i>	3,87	0	2,09	1,78
Učinek na zaposlovanje (= delovna mesta na leto v Sloveniji)	132	0	105	27
Davčna donosnost (v mio. €)	2,31	0	1,72	0,59
davki in pristojbine	1,56	0	1,14	0,43
prispevki za socialno varstvo	0,75	0	0,58	0,17

Vir: IHS, 2019.

4.3 Učinki prihajajočih udeležencev, zmanjšani za učinke odhodov in organizacijsko podporo

V prejšnjih poglavjih so bili zajeti prihajajoči in odhajajoči udeleženci ter njihovi potni stroški. Na koncu pa se je treba dotakniti še organizacijske podpore, ki jo dobijo slovenske izobraževalne ustanove. Z vključitvijo te podpore dopolnimo sliko in znova povečamo rezultate. Končni rezultati so predstavljeni v preglednici 4.

Učinek na letno BDV za Slovenijo znaša 7,8 milijona evrov. Medtem ko glavni učinek ostaja posreden, saj ga sproža poraba v različnih sektorjih gospodarstva, pa organizacijska podpora vodi do neposrednih učinkov, saj se denar porabi v posameznem sektorju (konkretno v sektorju izobraževalnih storitev). Učinki na področju zaposlovanja se vrnejo skoraj do podatkov iz preglednice 2: program Erasmus+ podpira približno 194 slovenskih delovnih mest, od tega 47

delovnih mest neposredno prek plačil za organizacijsko podporo. Celoten davčni učinek znaša 3,1 milijona evrov; 2 milijona evrov se šteče v javni proračun, 1,1 milijona evrov pa gre za prispevke za socialno varstvo.

Preglednica 4: Ekonomski učinki prihajajočih udeležencev, zmanjšani za učinke odhodov v sklopu programa Erasmus+ in organizacijsko podporo

	skupaj	... od tega		
		neposredni	posredni	inducirani
Bruto dodana vrednost (BDV) (v mio. €)	12,36	1,31	6,89	4,16
<i>Slovenija</i>	7,79	1,31	4,64	1,84
<i>druge države</i>	4,57	0,00	2,25	2,31
Učinek na zaposlovanje (= delovna mesta na leto v Sloveniji)	194	47	110	37
Davčni učinki (v mio. €)	3,11	0,41	1,83	0,87
davki in pristojbine	1,96	0,11	1,22	0,64
prispevki za socialno varstvo	1,14	0,30	0,61	0,23

Vir: IHS, 2019.

4.4 Sektorji, ki imajo največ koristi od programa

Deset gospodarskih sektorjev, ki imajo v Sloveniji največ koristi od programa Erasmus+, je prikazanih v preglednici 5.

Ni presenetljivo, da so 'storitve izobraževanja' (oznaka NACE 85) na vrhu preglednice. Temu sektorju koristi predvsem organizacijska podpora, pri kateri gre denar npr. univerzam. 'Nastanitvene storitve in storitve prehrane' (oznaka NACE 55-56) imajo koristi od tistih prihajajočih udeležencev, ki ostanejo krajše obdobje, 'nepremičninske storitve' (oznaka NACE 68) pa od tistih, ki v Sloveniji ostanejo dlje časa. 'Nepremičninske storitve' ustvarijo veliko BDV z zelo malo zaposlenimi. 'Storitve kopenskega prometa' in sektorji, ki se ukvarjajo s storitvami prodaje na veliko in na drobno, imajo koristi od potrošnje in potnih stroškov prihajajočih udeležencev.

Omeniti je treba, da noben sektor ni utrpel negativnih učinkov. So pa nekateri sektorji skoraj povsem izvzeti, na primer 'ribištvo' ali 'prevoz po vodi'. Do negativnih učinkov bi verjetno prišlo le, če bi število odhajajočih udeležencev znatno preseгло število prihajajočih udeležencev.

Preglednica 5: Sektorji, na katere ima program največ vpliva (po klasifikaciji NACE)

Mesto (BDV)	Mesto (zaposlitve)	Oznaka NACE	BDV (mio. €)	Zaposlitve (na leto)
1.	1.	Izobraževalne storitve	1,47	53
2.	2.	Storitve nastanitve in prehrane	1,07	44
3.	20.	Nepremičninske storitve	1,07	2
4.	3.	Storitve kopenskega prevoza in cevovodnega prometa	0,39	11
5.	4.	Trgovina na drobno, razen motornih vozil in motornih koles	0,37	10
6.	5.	Trgovina na debelo, razen motornih vozil in motornih koles	0,31	7
7.	18.	Elektrika, plin, para in klimatske naprave	0,22	2
8.	37.	Finančne storitve, razen zavarovalništva in pokojninskih skladov	0,21	1
9.	7.	Zaposlitvene storitve	0,18	4
10.	12.	Pravne in računovodske storitve; storitve glavnih pisarn; storitve poslovnega svetovanja	0,18	3
		Preostali sektorji	2,32	57
		Skupaj	7,79	194

Vir: IHS, 2019.

4.5 Terciarno izobraževanje in ostale stopnje izobraževanja

Ker so bile v program Erasmus včasih vključene le ustanove terciarnega izobraževanja, je zanimivo videti vlogo, ki jo imajo mobilnosti študentov in profesorjev pri skupnih ekonomskih učinkih.⁸ Ustrezne preglednice so v dodatku (glej preglednico 6 in preglednico 8 za terciarno izobraževanje; preglednico 7 in preglednico 9 za druge vrste izobraževanj).

Na prvi pogled se zdi presenetljivo, da terciarno izobraževanje predstavlja manj kot polovico skupnih učinkov, čeprav približno 62 odstotkov vseh prihajajočih v Slovenijo⁹ prihaja iz visokega šolstva (glej sliko 1 na strani 8). Razlog za to je, da mobilnosti s področja terciarnega izobraževanja vključujejo predvsem študente, ki ostanejo v tujini daljše časovno obdobje. Vendar pa je ravnovesje pri kratkoročni mobilnosti (večinoma gre za druge oblike izobraževanj) za državo običajno ugodnejše. Prihajajoči udeleženci zaradi dragih kratkoročnih nastanitev dnevno porabijo več, tisti, ki so iz svoje države odšli, pa še vedno plačujejo npr. stanovanje v Sloveniji. Prihajajoči udeleženci za daljše obdobje bivanja, ki prihajajo večinoma z višje- in visokošolskih ustanov, pa dnevno med bivanjem v Sloveniji zapravijo veliko manj, medtem ko dolgoročni odhajajoči udeleženci programa v matičnih državah ne porabijo skoraj ničesar. V skladu s tem bi terciarno izobraževanje predstavljalo veliko večji delež ekonomskih učinkov, če

⁸ Visokošolsko izobraževanje je tukaj opredeljeno kot Ključni ukrep 1 (akcija 103, 107) in Ključni ukrep 2 (akcija 203).

⁹ In skoraj 60 odstotkov vseh odhodov iz Slovenije.

bi upoštevali samo prihajajoče udeležence.

4.6 Kratka primerjava z avstrijsko raziskavo

Čeprav pričujoče raziskave ni mogoče neposredno primerjati s tisto, ki je bila za Erasmus+ izvedena v Avstriji, je v povezavi z njo vseeno mogoče narediti nekaj sklepov.

Skupni učinek bruto dodane vrednosti za Avstrijo je znašal 12,4 milijona evrov (glej KLUGE ET AL. (2018)). Učinek na BDV, ki znaša 7,8 milijona evrov, je veliko večji, kot bi pričakovali, saj je slovenskega prebivalstva le za slabo četrtno avstrijskega. Za ta učinek obstajajo tri razlage: prvič, obdobji opazovanja sta bili različni. V avstrijsko raziskavo so bile vključene zahtevane mobilnosti v letu 2014, v tej raziskavi pa smo uporabili dneve mobilnosti, zabeležene v letu 2018. Ker se je število mobilnosti v večini držav članic v zadnjih letih povečalo, bi bili rezultati avstrijske raziskave najverjetneje višji, če bi lahko upoštevali novejša obdobja opazovanja. Druga razlaga je, da je bila bilanca prihajajočih in odhajajočih udeležencev v Sloveniji v zadnjih letih precej višja kot v Avstriji. Število odhodov iz Slovenije se je celo nekoliko zmanjšalo, število prihodov pa se je še naprej povečevalo. Čeprav to morda s stališča izobraževanja ali človeškega razvoja ni dobra novica, pa ima kljub temu večje gospodarske učinke, saj na ta način v državo priteka več denarja. Tretja razlaga je, da je razlika v izdatkih med prihodi v Slovenijo in odhodi iz Slovenije precej majhna. Potencialni odhajajoči udeleženci (tj. domači študenti) porabijo le 6 odstotkov več na mesec kot prihajajoči udeleženci (tj. mednarodni študenti). Udeleženci, ki so odšli iz Avstrije (tj. domači študenti v Avstriji), pa so porabili približno 14 odstotkov več na mesec kot prihajajoči udeleženci (npr. tuji študenti v Avstriji). Odhod je torej za avstrijsko gospodarstvo bolj 'boleč' kot za Slovensko. Skupaj z dejstvom, da ima Avstrija skoraj toliko odhodov kot prihodov, to še dodatno zmanjšuje rezultate za Avstrijo. Slovenija beleži zelo pozitivno ravnovesje, v prid pa ji je tudi dejstvo, da prihajajoči udeleženci v Sloveniji porabijo skoraj toliko kot domači študenti.

5 Zaključek

Erasmus+ je postal eden od najbolj opaznih programov v Evropski uniji. Z njim se mladi premikajo po celotni celini in pridobivajo številne evropske izkušnje. Hkrati se zaradi programa med državami pretaka tudi denar, saj udeleženci programa Erasmus+ porabijo svoje štipendije (in verjetno tudi dodatna sredstva) za plačilo stanovanja, hrane, prevoza itd. Namen raziskave, ki smo jo izvedli na Inštitutu za napredne študije na Dunaju v Avstriji, je bila ocena ekonomskih učinkov programa Erasmus+ za Slovenijo.

Ugotavljamo, da je učinek na bruto dodano vrednost (BDV) za Slovenijo v letu 2018 znašal približno 7,8 milijona evrov. Skupni učinek je še večji, vendar pa njegov znatni del zaradi uvoza odteče v tujino. Program Erasmus+ podpira 194 delovnih mest v Sloveniji. Od tega jih je približno 47 v samem izobraževalnem sektorju, preostali del pa se porazdeli po celotni verigi dodane vrednosti. Javni organi zaradi programa Erasmus+ poberejo približno 3,1 milijona evrov davkov in prispevkov za socialno varstvo. Seveda ima največ koristi od programa izobraževalni sektor, pa tudi sektorji, ki se ukvarjajo z nastanitvami udeležencev (kratkoročnimi ali dolgoročnimi), ki porabijo svoje štipendije v sklopu programa Erasmus+.

Raziskava kaže, da Erasmus+ za Slovenijo prinaša gospodarske koristi. Vendar pa je to le kratkovidna perspektiva. Dolgoročno lahko pomislimo na več različnih učinkov. Udeleženci iz Slovenije, ki so odšli v tujino, se lahko vrnejo z več človeškega kapitala in zato pozitivno vplivajo na slovensko gospodarstvo. Po drugi strani pa se lahko tisti udeleženci, ki danes pridejo Slovenijo, po končanem izobraževanju ali usposabljanju trajno preselijo v svojo državo gostiteljico. Oba učinka pa lahko delujeta tudi v nasprotni smeri. Takšnih dolgoročnih učinkov tu ni mogoče obravnavati, so pa kljub temu v samem središču programa Erasmus+. Zato so upoštevani pri številnih nadzornih programih, ki spremljajo Erasmus+.

6 Seznami

6.1 Seznam slik

Slika 1: Struktura prihajajočih udeležencev po tipu in področju izobraževanja.....	8
Slika 2: Deleži prihajajočih udeležencev po državah, iz katerih prihajajo	9
Slika 3: Povprečna dolžina bivanja v Sloveniji (po skupinah).....	9

6.2 Seznam preglednic

Preglednica 1: Mesečni izdatki študentov v Sloveniji	11
Preglednica 2: Gospodarski učinki prihajajočih udeležencev programa Erasmus+	15
Preglednica 3: Ekonomski učinki prihajajočih udeležencev, zmanjšani za učinke odhodov v sklopu programa Erasmus+	16
Preglednica 4: Ekonomski učinki prihajajočih udeležencev, zmanjšani za učinke odhodov v sklopu programa Erasmus+ in organizacijsko podporo	17
Preglednica 5: Sektorji, na katere ima program največ vpliva (po klasifikaciji NACE)	18
Preglednica 6: Ekonomski učinki (na terciarno izobraževanje, tj. Ključni ukrep 1, akcije KA103, KA107 in KA203)	23
Preglednica 7: Ekonomski učinki (na druga področja izobraževanja, tj. vse mobilnosti, razen Ključni ukrep 1, akcije KA103, KA107 in KA203)	23
Preglednica 8: Sektorji, na katere ima program največ vpliva (po klasifikaciji NACE – terciarno izobraževanje)	24
Preglednica 9: Sektorji, na katere ima program največ vpliva (po klasifikaciji NACE – vsa področja izobraževanja, razen terciarnega)	25

6.3 Bibliografija

KLUGE, J., LAPPÖHN, S., SCHNABL, A., in ZENZ, H. (2018): Die Effekte der Erasmus+ Incomings auf die österreichische Volkswirtschaft.

LEONTIJEV, V. V. (1936): Quantitative Input and Output Relations in the Economic Systems of the United States. V: The Review of Economics and Statistics 18 (3), str. 105–125.

STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE (2018A): Preglednice *input-output*, preglednice s prikazom ponudbe in porabe (ESA 2010).

https://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Economy/03_national_accounts/15_input_output_eng/05_03750_input_output_eng_ESR2010/05_03750_input_output_eng_ESR2010.asp

STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE (2018B): Struktura povprečnih dnevni izdatkov za tujega turista v glavni sezoni po vrstah nastanitev.

https://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Economy/21_hotels_tourism/10_foreign_tourists/20_21767_foreign_average_expend/20_21767_foreign_average_expend.asp

7 Dodatek

Preglednica 6: Ekonomski učinki (na terciarno izobraževanje, tj. Ključni ukrep 1, akcije KA103, KA107 in KA203)

	skupaj	... od tega		
		neposredni	posredni	inducirani
Bruto dodana vrednost (BDV) (v mio. €)	5,96	0,74	3,23	1,99
Slovenija	3,83	0,74	2,23	0,86
druge države	2,20	0,00	1,06	1,15
Učinek na zaposlovanje (= delovna mesta na leto v Sloveniji)	87	26	43	18
Davčna donosnost (v mio. €)	1,38	0,23	0,80	0,35
davki in pristojbine	0,85	0,06	0,55	0,24
prispevki za socialno varstvo	0,53	0,17	0,25	0,11

Vir: IHS, 2019. V preglednici so vključeni prihodi, odhodi, potni stroški in organizacijska podpora.

Preglednica 7: Ekonomski učinki (na druga področja izobraževanja, tj. vse mobilnosti, razen Ključni ukrep 1, akcije KA103, KA107 in KA203)

	skupaj	... od tega		
		neposredni	posredni	inducirani
Bruto dodana vrednost (BDV) (v mio. €)	6,40	0,57	3,66	2,16
Slovenija	3,96	0,57	2,41	0,98
druge države	2,36	0,00	1,20	1,17
Učinek na zaposlovanje (= delovna mesta na leto v Sloveniji)	107	21	67	19
Davčna donosnost (v mio. €)	1,72	0,18	1,03	0,51
davki in pristojbine	1,11	0,05	0,67	0,39
prispevki za socialno varstvo	0,61	0,13	0,36	0,12

Vir: IHS, 2019. V preglednici so vključeni prihodi, odhodi, potni stroški in organizacijska podpora.

Preglednica 8: Sektorji, na katere ima program največ vpliva (po klasifikaciji NACE – terciarno izobraževanje)

Mesto (BDV)	Mesto (zaposlitve)	Oznaka NACE	BDV (mio. €)	Zaposlitve (na leto)
1.	1.	Izobraževalne storitve	0,84	30
2.	14.	Nepremičninske storitve	0,72	1
3.	2.	Storitve nastanitve in prehrane	0,37	15
4.	3.	Storitve kopenskega prevoza in cevovodnega prometa	0,26	7
5.	18.	Elektrika, plin, para in klimatske naprave	0,12	1
6.	5.	Trgovina na debelo, razen motornih vozil in motornih koles	0,10	2
7.	36.	Finančne storitve, razen zavarovalništva in pokojninskih skladov	0,10	0
8.	12.	Pravne in računovodske storitve; storitve glavnih pisarn; storitve poslovnega svetovanja	0,09	2
9.	15.	Storitve skladiščenja in podpore pri prevozu	0,08	1
10.	4.	Gradnja in gradbena dela	0,08	2
		Preostali sektorji	1,06	26
		Skupaj	3,83	88

Vir: IHS, 2019.

Preglednica 9: Sektorji, na katere ima program največ vpliva (po klasifikaciji NACE – vsa področja izobraževanja, razen terciarnega)

Mesto (BDV)	Mesto (zaposlitve)	Oznaka NACE	BDV (mio. €)	Zaposlitve (na leto)
1.	1.	Storitve nastanitve in prehrane	0,70	29
2.	2.	Izobraževalne storitve	0,63	23
3.	23.	Nepremičninske storitve	0,35	1
4.	3.	Trgovina na drobno, razen motornih vozil in motornih koles	0,29	9
5.	4.	Trgovina na debelo, razen motornih vozil in motornih koles	0,21	5
6.	5.	Storitve kopenskega prevoza in cevovodnega prometa	0,13	4
7.	6.	Zaposlitvene storitve	0,12	3
8.	33.	Finančne storitve, razen zavarovalništva in pokojninskih skladov	0,11	0
9.	19.	Elektrika, plin, para in klimatske naprave	0,10	1
10.	11.	Pravne in računovodske storitve; storitve glavnih pisarn; storitve poslovnega svetovanja	0,09	2
		Preostali sektorji	1,23	30
		Skupaj	3,96	106

Vir: IHS, 2019.